

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

60. Oræ Piscariæ eximia pietas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

quòd ad rem Lusitanam minimum interesset, insulas tenues, & macras, auri & aromatum steriles habere tributarias; nunquam sat serio Gubernatores Indiæ animum adiecerunt, ad miserum Regem ope valida iuandum. Inter hæc nobilem duxit Lusitanam, & spe semper inani se sustinens recipiendi imperij, priuatus, & pauper Cocini consenuit, atque illic in acerbissimo dolore de morte filij in aula Hispaniæ pugionibus confossi vitam clausit.

60
Ora Piscariæ
eximia pietas

Nullus tota India colonis suis campus Piscaria ora feracior, quinque illam inter se Societatis Patres diuiserant, nec vnum sed multos singuli populos excolebant; quin & Antonius Criminalis vnus totam completi videbatur; percutabat enim illam perpetuò, vt qui nostris vice Xaverij præesset, & patrem agebat Christianorum omnium communem. Partes operum, quæ cuique obtigerant, alius quindecim, viginti alius, aut plures instituebat Pagos, & in iis ad Christianorum millia ducenta, eò enim iam fructus cumulabant sementem ab Apostolo Xauerio primum factam. Iis cum tota nostrorum contentio necessariam operam non posset sufficere, lecti sunt passim qui vicariam iis præberent manum ætate ad durandos sudores integra, diuinorum egregie callentes; probatæ diu perspectæque virtutis, quos vbi res posceret (poscebat autem sæpissimè, vel ob incursiones Badagorum, vel ob Bracmanum insidias) promptos fore non dubitaretur, pro Christo sanguinem animosè pacisci. Quòd virtutis robur cum ægrè ad paucos pertineat, ex multis qui vltro huic se agoni deuouebant, designati sunt tantum decem. Hi fratrum saluti curandæ, sponte, nulla mercede, nisi æterna auctorati, adire Pagos, inspicere, quærere, scrutari quid probi, quid secus à Christianis moribus deuium, deque eo ad Patres referre. Sciscitari de Canacopolis, seu Cathedristis, quam diligenter munere fungerentur; & quòd ea in ora, vnde cumque id fiat, pars ferè media infantium moritur, Baptismo tingere, quos infirmiores reperissent. Ac fuisse quidem eiusmodi hos viros, ipsimet Patres aiunt, nihil vt ipsis de Societate præter vestis habitum deesset, sed desideria populi non ita explebant, vt nostrorum præsentiam optare, & postulare desineret. Quare ne aliqua inter se mutua pro nostris inuidiola scinderentur, suum pro numero communitati cuiuslibet præscriptum est, statutorum dierum ad confessiones tempus; quòd ei dum impendebatur, alij moram non ferentes, vrgebant per nuntios aduentum Patrum, piè queritantes, essentne pro spuris Ecclesiæ filiis negligendi, prætermittendi, & abigendi procul, dum Patrum labor sollicitus, ac præsens vbertim alios recrearet? Cùm verò Pater quod erat sortitus Commune adiret; occurrebatur illi magna festa que frequentia, & quamdiu illic moraretur, velut operum omnium, & negotiorum iudicio iustitio, vni animarum tractando negotio tempus omne dabatur; sed ita distributum, vt partem pueri, partem viri, partem mancipia sibi suam haberent; puellis similiter, coniugatis, ac viduis suæ ad animi procreationem concedebantur hora. Ad hæc iuuentutis educationi præstabatur sollicita

sollicita opera, & qui fodalibus multum ingenij bonitate, vel indolis præirent; transmittentur Punicaem, quod frequentissimum, & totius Piscariæ, princeps est oppidum, vbi piorum largitate Henricus Henriches seminarium alebat; imò hinc etiam Coulanum urbem Trauancoris destinabantur ad Nicolaum Lancillotum, qui centum illic docendis adolescentibus suum per se laborem nauabat. Expertos quippe docuerat dies, ad fouendam in iis populis, religionis, morumque sanctitatem, nihil æquè conducere, in tanta operarum inopia, vt vsum talium domorum, in quibus eo innocentis vitæ candore agebant ij iuuenes, ea rebus diuinis applicabantur assiduitate, vt iis Deus non rarò ad edenda miracula vteretur; & nunc aqua lustrali, nunc attactu precatoriæ coronæ, modò recitandis ex more orationibus ægrotos sanarent. Christi autem mysteria sic erant edocti, vt remissi ad suos, magistrorum egregiè munere fungerentur. Nec minoris fuit quoad animos vsui, Nosocomium illic à Patribus apertum, in quod Piscariæ totius ægroti pauperes deferrentur. Quod genus liberalitatis, vt nouum Barbaris, ita illos ad religionem incredibiliter animauit, quæ materno sensu caritatis, tam piè suis succurreret. Huic multum adiecit æstimationis Dux ipsemet Manuël Rodriguez Cotignus vir sanctus, quo scitibunt Patres, qui penetraret altius in officia virtutis, fuisse tunc in India neminem. Is sibi hoc in Nosocomio metatus hospitium, pauperes illos ægrotantes sibi in familiam adscripsit, mouitque alios exemplo illustri ex eo populo insignes, vt Dei amore ac reuerentia, suum famulare obsequium ægrotis addicerent. Altera quoque à Patribus instituta ibidem hospitalis domus, sed solis militibus, qui oram illam stipendio regio tuentur. Cùm enim miseri, ex insueti victus incommodis, vel cœlo æstuante in morbos inciderent, humi iacebant destituti; ad summum in littore sub desertis piscatorum vmbraculis, egestate magis quàm morbo interibant. Præter has ædes publicæ misericordiæ lenandis corporibus positas, fundarunt Patres complura cuius Vniuersitati Tempora, in quibus animorum excoleretur, & proficeret pietas, quæ pro gentis architectonice, erant prorsus elegantissima, vt videretur amoris ingenio, quem conferebant ad ea construenda, artis ignoratio compensari. Fabrum quisque lignarium, quisque murarium agebat; adulti, pueri, nobiles, plebeij, nemo immunis ab opere, omnes partem honoris in ædificandâ Dei domo ambiebant; ad suppellectilem verò, & ornatum, vt illic pulcherrimus parari poterat, largius etiam quàm inopia sineret conferebant; nec erat tam egens, quin vellet de suo aliquid inter ornamenta Sacrorum agnoscere; quin & summis annonæ angustiis, quas anni arentis sterilitas fecerat, nihilò parcius quàm annis benignioribus donaria Ecclesiis venerunt. In eas mos fuit diu, noctuque congregari, ad preces decantandas, & recitandas contentis vocibus fidei regulas; in eas ægrotos deportari, maximè pueros ex quibus multi optatam sanitatem euidenti miraculo reportabant; in iis item lites cum Ethnicis decidi, permittà nimirum iudicio diuino

sententia; exigebatur enim ethnicorum coram altari & cruce iurandum, sequebaturque periuros, aut improvisa mors, aut calamitates, quibus manifestè ab infontibus reos iudex idem & vindex secernebat Deus. Ecclesias demum sua contra Mauros, & confines ethnicos propugnacula vocabant; quod quibus in locis & plures, ædificarentur, & reuerentius haberentur, eò esset barbarorum incurfio rarior, faciliorque depulso. Principio tamen defendi armis illas oportuit, & quidem acerrimè: illi præda quàm ex iis opimam facturi erant, turmatim crebro ethnici irrucebant; Christiani ad primum eorum conspectum raptis subito armis concurrebant, fœminæ iuxta, & pueri cum viris, in Ecclesia mori, quàm ex ea expelli promptiores; cumque nocturnis vt plurimum irruptionibus peterentur, institutæ ab iis ad templa armatæ excubiæ, & custodum vices, stationesque perpetuæ ne vllis vnquam horis essent ad excipiendum hostem imparati. Elusit nihilominus hanc diligentiam dynasta ethnicus, & ignem Ecclesiæ cuiquam tam occultum subiecit, vt magno Christianorum luctu tota conflagrarit: verùm quod ij non valebant, mox Deus sacrilego rependit; suo enim illo præclaro facinore dum sibi mirificè applaudit, totiùs corporis excruciamiento correptus terribili, agnoscit statim mali causam, & manum; quare ad Christianos confidentius pro remedio, quàm ad medicos mittit, iurans per quicquid est, instauraturum se sumptu suo & ornaturum templum, incenso magnificentius. Sed Deo sacrilegis documentum in eo, volenti edere, exorabilis non fuit; dilabente inter summos dolores & rabiem corpore vniuerso infelicem animam euomuit. Nec multo mitior alterius casus, qui fratrem è nostris gladio inuasit, quòd vetaretur ab eo Fanum Idolo struere; tertij quoque etiam peioris, qui reflexam crucem, in frustra securat, eaque ad summum dedecoris pedibus proculcarat. His tamen ostentis nihilo cautior Bracmanum insania, pergebat vicinos Piscariæ Reges in Christianos concitare ob illata Pagodibus probra. Eos enim pueri cateruatim, sagacissimè venabantur, & vbiicumque reperissent raptare in litus, mari demergere si possent; si moles aut pondus prohiberet, saxi, & sustibus denasare, suaque in ara deformatos, ac mutilos visuque ridiculos committere. Bracmanes præterea tam nihili erant, non modo vt Henrich Malabaricè vna & Maleamicè apprimè sciens, ducentos vnus ad disputandum prouocaret; verum & pueri quos erudiebat, expulsionem dæmonum ex arreptitiis secum tentandam instigabant, vtri nempe illos eiecissent? Bracmanes suis cantilenis, an ipsi signo Crucis? sed suæ miseræ utrobique conscij imbecillitatis, nec posse disputando veritati obfistere; nec virtute fugare dæmones, erubescabant scilicet hominum oculos toto illo tractu, Fanisque, & Idolis desertis, aut latebant obscuro, aut aliò migrabant.

Gā

Regis Trichinamali, & Brachm, conuersio.

Ad hæc illos intime torquebant tot millia quæ sua quisque in sorte Patres ab Idolis ad Christum traducebant, vt cum operis partem præcipuam, in Christianorum veterum firmanda fide, & pietate fouenda collocarent.